

Propuneri capitol REPowerEU

I. Considerente generale

REPowerEU este instrumentul prin care UE dorește să obțină independența de gazul rusesc, dar și oportunitatea de a își dezvolta rapid un sistem energetic sustenabil, oferind oportunitatea de a introduce în REPowerEU un capitol suplimentar de reforme dar mai ales de investiții energetice. România are ocazia de a își consolida infrastructura energetică, dar și de a nu rămâne în urmă în tranziția verde prin care trece întreg continentul european prin investiții în eficiență energetică, în diminuarea cererii de energie și în sprijinul cetățenilor și antreprenorilor UE pentru reducerea facturilor la energie.

În calitate de co-raportor al Parlamentului European privind Mecanismul de Redresare și Reziliență, precum și al REPowerEU, consider esențial ca România să beneficieze și să exploateze maximal acest instrument.

Pentru a realiza acest lucru, avem nevoie de a înțelege toate opțiunile de care dispunem pentru a ne maximiza bugetul, precum și toate măsurile sunt prioritare pentru a fi finanțate prin acest instrument.

II. Buget

Reamintesc că, la nivel european, România nu dispune doar de 1,4 miliarde de euro pentru REPowerEU, ci își poate crește acest buget prin 3 metode, înafară de mecanismul de ajustare la Brexit:

1. **Împrumuturi adiționale** - în acest moment, la nivel european, încă există state membre care nu au spus că doresc să folosească și împrumuturile care le-au fost alocate în 2020 prin Mecanismul de Redresare și Reziliență. Prin urmare, există în acest moment bani suplimentari disponibili. Cu puțină diplomatie, influență și negociere la nivel european, România ar putea cere realocarea împrumuturilor nefolosite de alte țări și am putea solicita bani suplimentari, în loc să ne împrumutăm cu dobânzi mari de pe piețele externe.

2. **Politica de coeziune 2021-2027** - în urma consultării publice din 24 martie, am aflat că preferința Guvernului este de a nu alocă fonduri din politica de coeziune înspre REPowerEU. Să nu uităm totuși că banii din politica de coeziune vin cu o co-finanțare din partea noastră, în timp ce pe REPowerEU ar veni cu o cofinanțare 100%. În contextul în care România abia a semnat și aprobat recent programele operaționale și nu am început să absorbim, transferarea unui părți de până la 7,5% din Politica de Coeziune în REPowerEU ne-ar asigura o absorbție mai mare și o cheltuire mai eficientă a fondurilor europene.

3. **Fondurile rămase necheltuite din fondurile de coeziune 2014-2020** - Regulamentul REPowerEU oferă oportunitatea României de a putea solicita alocarea oricăror sume rămase din fondurile de coeziune 2014-2020 în REPowerEU. Conform datelor oficiale publicate de MIPE pentru data de 3 martie 2023, rata de absorbție efectivă este de 61,96% ([sursa aici](#)), adică 9,16 miliarde de euro necheltuiți, pe care dacă nu i-am absorbi până la finalul acestui an i-am pierde definitiv. Chiar și dacă luăm în calcul rata de absorbție curentă (cu tot cu sumele solicitate încă neplătite), tot am mai avea 7,26 miliarde de cheltuit în mai puțin de 9 luni de zile, asta în condițiile în care singurul an cu absorbție peste 7 miliarde de la aderarea României la UE este anul 2016 al guvernului tehnocrat. Prin urmare, devine obligatorie fazarea de urgență a sumelor contractate și care nu mai pot fi cheltuite până la sfârșitul anului către fondurile 2021-2027 și redirecționarea a cel puțin 1-2 mld de euro înspre REPowerEU. Orice tergiversare a acestei măsuri sau negare a capacității insuficiente de absorbție va însemna asumarea integrală a responsabilității guvernului pentru pierderea banilor europeni alocați României.

Prin urmare, un **buget minim** la care ar trebui să se raporteze România pentru REPowerEU ar trebui să înceapă de la **3 miliarde euro**.

III. Măsuri

REPowerEU a fost gândit inițial ca instrument de consolidare a infrastructurii energetice, dar pe măsură ce am observat creșterea prețurilor la energie și impactul acestora și al inflației galopante asupra cetățeanului de rând, scopul instrumentului a trecut mai degrabă înspre a sprijini gospodăriile aflate în vulnerabilitate, a lupta împotriva sărăciei energetice și a consolida eficiența energetică.

Această schimbare de paradigmă trebuie să se reflecte și la nivelul Guvernului României, care prin propunerea actuală arată că ne aplecăm atenția mai mult asupra proiectelor de capacitate energetică, în timp ce alte țări europene au reflectat în capitolele lor un echilibru mai atent între proiectele de infrastructură mari și proiecte de eficiență energetică dedicate cetățenilor.

În acest moment, în propunerea actuală, 500 milioane de euro este suma minimă care ajunge direct sau indirect la companii de stat, unele direct menționate în textul Guvernului (e.g. Transelectrica) sau confirmate în cadrul consultării publice (e.g. Hidroelectrica). Ce sens ar putea să aibă un astfel de ajutor de stat în condițiile în care cel puțin cele două companii vizate au o profituri considerabile pe care le-ar putea folosi sau acces la resurse de piață pentru investiții. Este absolut ridicol cum Guvernul pe de-o parte confiscă profiturile pentru că nu mai are bani la buget pentru măsuri populiste, pe de altă parte vrea bani europeni pentru a pune la loc acești bani pentru investiții care s-ar putea realiza în condiții de piață cu foarte mici excepții.

Considerăm că REPowerEU ar deveni un instrument mult mai util pentru cele 5 milioane de locuințe individuale din România aflate într-un stadiu de degradare semnificativă și care au nevoie de un program masiv de *Marea Renovare*, cu măsuri de eficiență energetică. Micii antreprenori, peste 500.000 la număr, au de asemenea au nevoie de sprijin pentru a deveni prosumatori sau a investi în eficiență energetică. În general investiția în sectorul privat sau în instrumente financiare ar avea un efect de multiplicare net superior transferului către întreprinderi de stat.

IV. Modificări detaliate la propunerea actuală a Guvernului

Propunere Guvern		Propunere Dragoș Pîslaru	
Măsură	Sumă	Măsură	Sumă
R1. Crearea cadrului legal pentru utilizarea terenurilor neproductive/degradate proprietatea statului/UAT în scopul producției de energie verde, inclusiv crearea registrului unic național al terenurilor neproductive	15 mln euro	R1. Crearea cadrului legal pentru utilizarea terenurilor neproductive/degradate proprietatea statului/UAT în scopul producției de energie verde, inclusiv crearea registrului unic național al terenurilor neproductive	15 mln euro
R2. Formarea profesională a resursei umane în domeniile producerii, stocării, transportului și distribuției de energie verde	4 mln euro	R2. Formarea profesională a resursei umane în domeniile producerii, stocării, transportului și distribuției de energie verde (motivare: buget insuficient)	8 mln euro
		R3. Îmbunătățirea cadrului legal pentru prosumator	5 mln euro
		R4. Simplificarea procedurilor necesare pentru aprobarea și implementarea proiectelor de eficiență energetică la nivelul gospodăriilor individuale	5 mln euro
		R5. Dezvoltarea profesiei de audit energetic și a oportunităților de formare în domeniu	5 mln euro
I1. Creșterea eficienței energetice și a producției de energie verde	229 mln euro	I1. Creșterea eficienței energetice și a producției de energie verde	121 mln euro
● Investiția 1.a – Proiect pilot în energie verde și managementul eficient al apei	8 mln euro	● Se poate realiza prin alte fonduri, în special cele pe cercetare	0 mln euro
● Investiția 1.b – Schemă de ofertare pentru instalarea unei capacități totale de 130 MW aferente producției de energie electrică solară cu tehnologie fotovoltaică flotabilă pe infrastructura sistemelor hidroameliorative aflate în administrarea ANIF	100 mln euro	● Se poate realiza prin alte fonduri, în special cele pe cercetare - dezvoltare	0 mln euro
● Investiția 1.c - Schemă de ajutor de stat pentru instalarea unei capacități totale de 100MW aferente	121 mln euro	● Investiția 1.c - Schemă de ajutor de stat pentru instalarea unei capacități totale de 100MW aferente	121 mln euro

producției de energie electrică din sursă hidro		producției de energie electrică din sursă hidro, deschisă tuturor agenților economici, inclusiv din sectorul privat. NB: Având în vedere Hotărârea CSAT 169/ 25.10.2022 și OUG 175/ 14.12.2022 prin care 9 proiecte ale Hidroelectrica sunt exceptate de la procedura legală de evaluare a impactului de mediu, solicit Guvernului să clarifice despre ce proiecte este vorba și să realizeze temeinic evaluările de mediu pentru fiecare caz în parte. În condițiile în care evaluarea de impact de mediu făcută după standardele UE relevă că nu se respectă principiul <i>do no significant harm</i>, solicit Guvernului să excludă respectivele proiecte din lista de proiecte finanțabile prin RepowerEU. Atenție, dacă se demonstrează ulterior, în timpul implementării că există impact de mediu, legislația UE prevede recuperarea banilor de la statele membre.	
I2. Decarbonizarea sectorului agricol prin creșterea eficienței energetice a infrastructurii canalelor principale și a echipamentelor aferente sistemelor hidroameliorative	207 mln euro	Nu este prioritară prin REPowerEU deoarece se poate realiza prin fondurile de Politică Agricolă Comună (PAC). Deja Comisia Europeană a clarificat că irigațiile nu fac parte din obiectivele PNRR/RepowerEU.	0 mln euro
I3. Utilizarea clădirilor rezidențiale pentru accelerarea implementării energiei din surse regenerabile - Acordarea de vouchere pentru stimularea instalării panourilor fotovoltaice și a sistemelor de stocare a energiei aferente pentru clădirile rezidențiale aparținând persoanelor fizice.	233 mln euro	I3. Creșterea eficienței energetice și diminuarea costurilor de energie pentru consumatori, în special pentru cei vulnerabili, prin măsuri de renovare profundă pentru clădirile rezidențiale aflate într-un stadiu de degradare ridicat aparținând persoanelor fizice și stimularea instalării panourilor fotovoltaice și a sistemelor de stocare a energiei.	500 mln euro

I4. Sate Autonome Energetic	200 mln euro	I4. Sate Autonome Energetic NB: Ideea este generoasă, având în vedere că majoritatea consumatorilor vulnerabili sunt în zona rurală. Nu este însă clară implementarea – cer Guvernului detalierea mecanismului de implementare înainte de transmiterea către CE	200 mln euro
I5. Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabilă	300 mln euro	I5. Investiții în eficiență energetică și în dezvoltarea de noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile	505 mln euro
Investiția 5.a – Top-up C6-I1 I1 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile	200 mln euro	Investiția 5.a – Top-up C6-I1 I1 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile cu prioritizarea IMM-urilor și extinderea eligibilității pentru proiecte de investiții în eficiență energetică și transformarea în prosumatori.	305 mln euro
		Investiția 5.b - Dezvoltarea unui instrument financiar de finanțare a proiectelor de investiții în eficiență energetică, energie regenerabilă și dobândirea calității de prosumator pentru IMM-uri și PFA ce include creditare, garantarea creditelor subvenționate a dobânzilor, grant pentru co-finanțarea documentației tehnice	200 mln euro
Investiția 5.b – Top-up C6-I1 I3 – Dezvoltarea de capacități de producție pe gaz, flexibile și de înaltă eficiență, pentru cogenerarea de energie electrică și termică (CHP) în	100 mln euro	REPowerEU trebuie folosit pentru investiții care respectă criteriul <i>Do no significant harm</i> și care să aibă un impact pe termen cât mai lung. Soluțiile pe gaz sau	0 mln euro

sectorul încălzirii centralizate, în vederea atingerii unei decarbonizări profunde		cogenerare sunt soluții temporare. Inclusiv resursele alocate prin PNRR C6 ar trebui orientate pe măsuri de generație a IV-a care include un mix de resurse regenerabile.	
I6. Digitalizarea, eficientizarea și modernizarea rețelei naționale de transport a energiei electrice	148 mln euro	I6. Digitalizarea, eficientizarea și modernizarea rețelei naționale de transport a energiei electrice	76 mln euro
Investiția 6.a - Accelerarea integrării surselor regenerabile de energie și facilitarea schimburilor transfrontaliere a energiei electrice prin construirea Liniei Electrice Aeriană de 400 kV Suceava – Bălți, incluzând lucrări relevante în stațiile Suceava (RO) și Bălți (MD)	76 mln euro	Investiția 6.a - Accelerarea integrării surselor regenerabile de energie și facilitarea schimburilor transfrontaliere a energiei electrice prin construirea Liniei Electrice Aeriană de 400 kV Suceava – Bălți, incluzând lucrări relevante în stațiile Suceava (RO) și Bălți (MD) NB: Este singurul proiect care poate fi motivat strategic de situația cauzată de războiul de agresiune al Rusiei în Ucraina și unde trebuie asumat un sprijin și ajutor de stat direct al UE care nu se poate implementa decât prin operatorul național.	76 mln euro
Investiția 6.b – T STARES – Instalarea de centrale fotovoltaice (CEF) și instalații de stocare a energiei electrice destinate alimentării serviciilor interne instalate în stațiile C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.	32 mln euro	NB: Transelectrica este companie de stat, investițiile pot fi finanțate din alte surse, nu din REPowerEU	0 mln euro
Investiția 6.c – Retehnologizarea SMART SA – filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A	30 mln euro	NB: Transelectrica este companie de stat, investițiile pot fi finanțate din alte surse, nu din REPowerEU	0 mln euro
Investiția 6.d – Optimizarea rețelei de comunicații și crearea unui centru de date	9 mln euro	NB: Transelectrica este companie de stat, investițiile pot fi finanțate din alte surse, nu din REPowerEU	0 mln euro

Teletrans SA, filiala C.N.T.E.E. Transelectrica S.A.			
I7. Digitalizarea, eficientizarea și modernizarea rețelei naționale de transport a gazelor naturale	103 mln euro	REPowerEU trebuie folosit pentru investiții care respectă criteriul <i>Do no significant harm</i> și care să aibă un impact pe termen cât mai lung. Soluțiile pe gaz sau cogenerare sunt soluții temporare.	0 mln euro
● Investiția 7.a Crearea unor noi infrastructuri pentru asigurarea aprovizionării cu gaze naturale	100 mln euro	NB: REPowerEU trebuie folosit pentru investiții care respectă criteriul <i>Do no significant harm</i> și care să aibă un impact pe termen cât mai lung. Soluțiile pe gaz sau cogenerare sunt soluții temporare.	0 mln euro
● Investiția 7.b Dezvoltarea sistemului SCADA pentru creșterea siguranței în operare a sistemului național de transport gaze naturale	3 mln euro	NB: REPowerEU trebuie folosit pentru investiții care respectă criteriul <i>Do no significant harm</i> și care să aibă un impact pe termen cât mai lung. Soluțiile pe gaz sau cogenerare sunt soluții temporare.	0 mln euro
Total	1440 mln euro	Total	1440 mln euro

V. Elaborare propuneri noi

R3: Îmbunătățire cadru legal prosumator

Există în continuare breșe legislative legate de prosumatori și de compensări, iar aceste probleme descurajează dezvoltarea prosumatorilor.

Legislația secundară și terțiară la nivel de ANRE este profund deficitară, afectând direct prosumatorii existenți și descurajând pe cei potențiali.

Buget total: 5 mln euro

R4: Simplificarea procedurilor necesare pentru aprobarea și implementarea proiectelor de eficiență energetică la nivelul gospodăriilor individuale

La nivel european a fost deja adoptată simplificarea procedurilor, inclusiv de certificare de urbanism, modalitatea prin care pot exista intervenții și este necesar ca și România să se alinieze acestor măsuri de simplificare pentru a scurta perioada de obținere a documentației necesare. Inclusiv la nivelul Consiliului European s-a menționat necesitatea debirocratizării și scurtării termenelor de aprobare, având în vedere necesitatea unei reforme rapide și de substanță.

Buget total: 5 mln euro

R5. Dezvoltarea profesiei de audit energetic și a oportunității de formare în domeniu

Nu putem vorbi despre o tranziție la energie verde fără a dezvolta și consolida profesia de audit energetic, o măsură corelată cu (R2) formarea profesională a resursei umane în domeniile producerii, stocării, transportului și distribuției de energie verde.

Auditorii energetici reprezintă veriga cheie în certificarea nivelului de eficiență energetică al clădirilor și a pregătirii proiectelor de investiții la nivel individual / familial.

Buget total: 5 mln euro

I3. Creșterea eficienței energetice și diminuarea costurilor de energie pentru consumatori, în special pentru cei vulnerabili, prin măsuri de renovare profundă pentru clădirile rezidențiale aflate într-un stadiu de degradare ridicat aparținând persoanelor fizice și stimularea instalării panourilor fotovoltaice și a sistemelor de stocare a energiei.

Propunem acordarea de vouchere pentru creșterea eficienței energetice a consumatorilor prin consolidarea și renovarea clădirilor rezidențiale aparținând persoanelor fizice în vederea tranziției verzi și a atingerii obiectivelor climatice UE pentru 2030 și 2050. Acordarea de vouchere în sume proporționale cu câștigul de eficiență energetică, capacitatea de energie regenerabilă instalată și nivelul de vulnerabilitate al consumatorilor.

Voucherele vor fi disponibile cu prioritate persoanelor aflate în situație de vulnerabilitate, conform definiției sintagmei *gospodărie vulnerabilă* din [Fondul Social pentru Climă](#), articol 2, paragraf 11. Voucherele vor fi acordate de asemenea cu prioritate pentru persoanele fizice ce dispun sau locuiesc într-o clădire rezidențială aflată într-un stadiu de degradare ridicat.

Voucherele pot fi acordate condiționat de performanța energetică ce se dorește a fi obținută, de exemplu:

- 10.000 euro pentru renovare moderată în vederea creșterii eficienței energetice cu min. 30%
- 15.000 euro pentru renovare aprofundată în vederea creșterii eficienței energetice cu min. 60%

Buget total: minim 500 milioane euro

Cheltuielile eligibile includ:

- Documentația tehnică (audit energetic, certificat de performanță energetică înainte-după renovare, proiect tehnic);
- Sisteme de termoizolație performante;
- Sisteme de instalații încălzire-răcire;
- Ferestre performante energetic din aluminiu, lemn sau PVC reciclat fără plumb (sau mixt), cu soluții de etanșare adecvate și de montaj cu punți termice minimizate;
- Sisteme de ventilare mecanică cu recuperarea căldurii;
- Pompe de căldură eficiente;
- Sisteme de iluminat eficiente, sisteme de automatizare și de reglare a temperaturii;

- Sisteme de umbrire pentru creșterea confortului și reducerea consumului de energie pe perioada verii;
- Sisteme de utilizare a energiei solare (cu panouri fotovoltaice și captatoare solare, inclusiv soluții de stocare a energiei).

I5. Investiții în eficiență energetică și în dezvoltarea de noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile

Investiția va avea 2 componente:

- Investiția 5.a – Top-up C6-I1 I1 - Noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile, cu prioritizarea IMM-urilor și extinderea eligibilității pentru proiecte de investiții în eficiență energetică și transformarea în prosumatori. **Buget:** 305 mln euro

- Investiția 5.b - Dezvoltarea unui instrument financiar de finanțare a proiectelor de investiții în eficiență energetică, energie regenerabilă și dobândirea calității de prosumator pentru IMM-uri și PFA ce include creditare, garantarea creditelor subvenționate a dobânzilor, grant pentru co-finanțarea documentației tehnice. **Buget:** 200 mln euro

Propunem crearea unui instrument financiar cu scopul de a sprijini micii antreprenori și întreprinderile mici și mijlocii de a dezvolta noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile care să respecte principiul *Do no significant harm*.

Acest instrument va oferi credite avantajoase, cu garantarea împrumuturilor oferită spre exemplu de BERD, cu scopul de a:

- subvenționa dobânda și costurile aferente elaborării documentației tehnice și studiilor de fezabilitate pentru renovare energetică sau pentru investiții în capacități de producție de energie electrică curată/verde;
- stimula consolidarea sistemului de termoficare cu tehnologii la a 4-a generație;
- crește capacitatea de producție de energie electrică, în special solară și eoliană

Buget total: minimum 505 milioane euro

Dragoș Pîslaru, europarlamentar RENEW Europe

Co-raportor al Mecanismului de Redresare și Reziliență și al REPowerEU

Co-președinte REPER

